

פתח דבר

ניתן לראות בדברים שייאמרו להלן מעין פרשנות לחמש מגילות. אולם אין זו פרשנות שיטתית הפוסעת בעקבי הכתובים, מהתיבה למשפט, ממנו לפסוק, לקטע, לפרשה ולספר, בצורה מאורגנת ומסודרת – דבר דבור על אופניו. פרשנותנו – ליתר דיוק עיונינו הפרשניים – סובבת סביב נושאים מרכזיים בכל אחד מן הספרים, ובצד החקירה הספרותית העומדת במרכזה, היא מבליטה רעיונות ומסרים המצטיירים בעיני כותב שורות אלה חשובים ומעניינים. מבחינה זו ניתן לראות בדברינו ניסיון לשילוב הפרשנות במובנה המקובל עם מה שנוהגים לכנות 'הגות דתית', שעיקרה בדרך המחשבה הדתית ובתפיסות הדתיות שאותן היא מעצבת. מקווים אנו שהשילוב הזה יחרוג מכלל שעטנו בעלמא ויקיים את מה שגלום בשמו של חיבורנו 'מסכת מגילות'. 'מסכת' שמה המסורתי של יחידת לימוד יהודית האורגת מארג של שיטות, תכנים ורעיונות, ומביאתם לכלל מיוזג שאינו מטשטש את הייחודיות והשונות. 'מסכת מגילות' – בתפילה לשאוב השראה מ'מסכת מגילה' הקדומה כרי להציע פרשנות חדשה לה ולארבע חברותיה!

הקדשנו חמישה פרקים לכל מגילה ומגילה – חמישה כנגד חמש, פרק כנגד מגילה, בתקווה שיהמדרש המתמטי הזה יחזק את פרשנות המכלול, אך בידיעה שב'מדרשים' שכאלו לא סגי, הקדשנו בסיום, במעין סיכום, מילים למכלול כולו – דברים על חמש מגילות. כן הועמד לרשות הקורא מפתח נושאים.

בבואי להביע כמקובל, את רחשי תודתי נזכר אני באלה שחב אני להם שלמי תודה. מוריי, חבריי ותלמידיי, כולם תרמו בשיחה, בשאלה, בוויכוח ובירור, ואיני יכול להזכיר את כולם כי רבים הם. ובכל זאת אי אפשר בלא שלמי תודה מיוחדים לירידיי הטובים פרופ' אפרים חזן, שלמה גולדברג, אריה בנר, מנחם כ"ץ, ד"ר ציון עוקשי, גב' יעל דמארי, גב' נאווה כהן וגב' מיכל נרב. ואי אפשר שלא לחתום ברגשי תודה עמוקים את פעליו של חברי ד"ר צבי גסטווירט, ראש מכללת אפרתה, שביוזמתו ובברכתו רואה חיבור זה אור.

הדברים נכתבים לעילוי נשמת חותני היקר הרב ישראל אפרים שיוביץ זצ"ל. מגילת חייו היתה מסכת אחת של תורה וחסד. אין לשער את גודל חובי לו.

בסייעתא דשמיא בציפייה ל'הרואה שמן זית יצפה למאור תורה' (ברכות נו ע"א) בחנוכה תשס"ב תמה המלאכה, ורק מלאכת הכתיבה! מה גדולה ועמוקה היא החוויה להכיר ולידע איזה מעמקים צפונים בחמש מגילות, המחכים לקולמוסו של פרשן. אם תרמו שורותיי ולו במעט להמשך האינסופי של תהליך הפרשנות יהיה זה שכרי.